

Från fattigdom till rikedom – den moderna inkomstfördelningens historia¹

I denna artikel försöker vi förklara varför vissa av de länder som koloniserats av europeiska makter under de senaste 500 åren var relativt rika på 1500-talet men nu är relativt fattiga. Vi finner att denna diametrala förändring inte överensstämmer med ett synsätt som sammanbinder den ekonomiska utvecklingen med geografiska faktorer. Fakta pekar istället mot betydelsen av lagar och regler.

1. Inledning

I denna artikel försöker vi förklara varför vissa av de länder som koloniserats av europeiska makter under de senaste 500 åren var relativt rika på 1500-talet men nu är relativt fattiga. Mughalerna, Aztekerna och Inkafolket var bland de rikaste civilisationerna på 1500-talet, medan civilisationerna i Nordamerika, på Nya Zeeland och i Australien inte var lika utvecklade. Nu är Nordamerika och Australien betydligt rikare. Vi undersöker denna diametrala förändring av relativinkomsterna genom att använda historiska data över urbaniseringsmönster och befolkningstäthet som en proxyvariabel för ekonomiskt välstånd. Vi finner att denna diametrala förändring inte överensstämmer med ett synsätt som sammanbinder den ekonomiska utvecklingen med geografiska faktorer.

2. Den geografiska hypotesen och hypotesen om lagar och regler

Bland de länder som koloniserats av europeiska makter under de senaste 500 åren är de som var relativt rika på 1500-talet nu relativt fattiga. Det finns två huvudhypoteser som försöker förklara detta fenomen: den ”geografiska hypotesen” och ”hypotesen om lagar och regler”. Den geografiska hypotesen förklarar de flesta skillnaderna i ekonomiskt välstånd med geografiska, klimatologiska eller ekologiska skillnader länderna emellan. Denna hypotes existerar i många olika versioner. Den kanske vanligaste är uppfattningen att klimatet direkt påverkar inkomsten genom dess effekt på arbetsinsatsen. Detta synsätt går tillbaka till Machiavelli [1519/1987] och Montesquieu [1748/1989]. Under 1900-talet har både Toynbee

DARON ACEMOGLU och SIMON JOHNSON är professorer och verksamma vid MIT och NBER. JAMES A ROBINSON är professor och verksam vid UC Berkeley.

¹ Denna artikel bygger på Acemoglu, Johnson och Robinson [2001b], ”Reversal of Fortune: Geography and Institutions in the Making of the Modern World Income Distribution”, som presenterades vid CEPR/SNS Public Policy Symposium i Stockholm, 7–8 september, 2001. Översatt från engelska av Christina Lönnblad.

[1934–1961] och Marshall [1890/1949] betonat klimatets betydelse för arbetsinsatsen och mer generellt för produktiviteten. Ellsworth Huntington [1915, 1945] drev denna idé vidare och utförde experiment för att visa klimatets inflytande på arbetsinsatsen.

En av utvecklingsekonomin pionjärer, Gunnar Myrdal, hävdade att ”klimatet har en kraftig inverkan på alla former av liv överallt” [1968, volym 3, s 2121]. Jack Diamond [1997] framförde en annan version av det geografiska synsättet där tidpunkten för den neolitiska revolutionen haft en långsiktig effekt genom att den avgjorde vilka samhällen som först skulle komma att utveckla starka arméer och modern teknologi. På senare tid har Sachs [2000] hävdad geografins betydelse genom dess effekt på sjukdomar i området, transportkostnader och teknologi. Jeffery Sachs föreslår också att den större befolkningmängden i tempererade områden innebär en snabbare utveckling av de teknologier som är lämpade för dessa områden i förhållande till de teknologier som är lämpade för utvecklingen i tropikerna [2001, s 3; 2000, s 33–34].

Trots viktiga skillnader mellan de olika versionerna av den geografiska hypotesen delar de alla samma förutsägelse om varaktighet: i den utsträckning som geografiska faktorer inte förändras över perioder om 500 år eller mer, bör länder som var relativt rika för 500 år sedan vara relativt rika idag. Denna förutsägelse bör stämma när vi beaktar den europeiska kolonialismen. Om klimat, transportkostnader, tidpunkten för den neolitiska revolutionen och sjukdomar har betydelse för dagens inkomst, skulle de ha haft minst lika stor betydelse innan européerna kom i kontakt med koloniernas innevanare.

Det finns också en mer sofistikerad version av den geografiska hypotesen, som betonar geografins roll genom en samverkans effekt som gör de geografiska förhållandena viktigare under vissa perioder. Se en vidare diskussion av detta nedan.

Enligt hypotesen om lagar och regler kommer samhällen med en social organisation som främjar investeringar att blomstra. John Locke [[1690/1980], 1980] var kanske den första att framföra denna uppfattning; hänvisande till land och tillgångar skrev Locke ”... det måste nödvändigtvis gå att lägga beslag på dem på ett eller annat sätt, innan de kan vara till någon nytta, eller till någon som helst nytta för mänskligheten” (kursivering i originalet, s 10). På samma sätt har bland annat Adam Smith och Friedrich von Hayek betonat äganderättens betydelse för nationers framgång. Vissa marxistiska historiker (Brenner [1976]) hävdar att genom sin betydelse för hur produktionen är organiserad kommer samhällsorganisationen att avgöra jordbrukets produktivitet och huruvida nya teknologier kommer att införas. På senare tid har ekonomer och historiker betonat vikten av lagar och regler som säkerställer äganderätter. Douglas North [1990] hävdar: ”Det faktum att lagar och regler påverkar ekonomiernas prestationer är knappast kontroversiellt,” (s 3) och han inser att ett effektivt äganderättsskydd har stor betydelse för samhällsorganisationen.

Vi anser att en god samhällsorganisation motsvarar en samling lagar och regler som säkerställer att ett brett tvärsnitt av samhället har faktiska äganderätter. Man hänvisar till denna samling som *lagar och regler för privat egendom* och vi ställer dessa i kontrast till *extraktiva lagar* och regler där en majoritet av befolkningen löper stor risk att utsättas för expropriering av regeringen, den styrande eliten eller andra agenter. Det finns två underförstådda krav i denna definition av lagar och regler för privat äganderätt. För det första bör lagarna innebära att äganderätterna säkras så att de som har möjlighet att producera kan förvänta sig att erhålla avkastning på sina investeringar och därmed uppmuntras att göra sådana investeringar. Det andra kravet ligger inbäddat i betoningen på ett ”brett tvärsnitt av sam-

hället”. Ett samhälle där en mycket liten andel av befolkningen äger all rikedom och innehar all den politiska makten utgör kanske inte de ideala förhållandena för investeringar, även om denna elit har säkerställda äganderätter. I ett sådant samhälle kan många av de agenter som har ett humankapital för företagande och möjligheten att investera vara de som saknar skydd för faktiska äganderätter. Koncentrationen av politisk och social makt till en liten elit innebär att majoriteten av befolkningen riskerar att hållas tillbaka av den mäktiga eliten när de gjort investeringar. Huruvida den politiska makten har en bred bas eller är koncentrerad till en liten elit är avgörande för att utvärdera den roll som lagar och regler spelat i Västindien eller Indien under kolonialtiden. I dessa länder upprätthölls elitens äganderätt väl, medan majoriteten av befolkningen inte hade några medborgerliga rättigheter eller faktiska äganderätter.

Organisationen av samhället och lagar och regler är också beständigt över tiden (Acemoglu, Johnson & Robinson [2001a]). Hypotesen om lagar och regler talar också för att samhällen som är framgångsrika idag bör tendera att vara framgångsrika i framtiden. Om en betydande störning upplöser organisationen i en grupp av samhällen bör vi förvänta oss en betydligt kortare varaktighet. Historiska uppgifter tyder på att den europeiska kolonialismen ledde till inrättandet av, eller bevarandet av redan existerande, extraktiva lagar och regler i tidigare välmående områden och till att lagar och regler för privat egendom utvecklades i tidigare fattiga områden. Den europeiska kolonialismen ledde sålunda till en *diametral förändring av lagar och regler*, i den meningen att det var troligare att regioner som var *relativt framgångsrika* före européernas ankomst skulle förses med extraktiva institutioner under europeiskt styre än tidigare fattiga områden. Denna hypotes om lagar och regler, i kombination med en diametral förändring av lagar och

regler, förutspår en diametral förändring av relativinkomsten i dessa länder.

3. Den diametrala förändringen i lagar och regler

Historiska uppgifter visar att i kolonier som USA, Kanada, Australien och Nya Zeeland så inrättade européerna lagar och regler för privat äganderätt medan de i många andra länder antingen inrättade eller tog över redan existerande extraktiva lagar. Exempel på extraktion utförd av européer innefattar: överföringen av guld och silver från Latinamerika på 1600- och 1700-talen och av naturtillgångar från Afrika på 1800- och 1900-talen, den atlantiska slavhandeln, jordbruken på plantagerna i Västindien, Brasilien och Franska Indokina, det brittiska Ostindiska Kompaniets välde i Indien och det holländska Ostindiska Kompaniets välde i Indonesien. Dessa lagar utmärktes av en hög koncentration av den politiska makten till några få personer som använde sin makt för att utvinna resurser från resten av befolkningen. Vad var avgörande för om européerna ägnade sig åt en extraktiv strategi eller inrättade lagar och regler för privat äganderätt? Och varför var extraktion mer sannolik i relativt framgångsrika områden? Två faktorer verkar ha haft betydelse.

1. *Den ekonomiska lönsamheten i olika alternativa handlingsstrategier*: När extraktiva lagar och regler var lönsammare var det troligare att européerna skulle välja dessa. En hög befolkningstäthet som gav tillgång till arbetskraft som kunde tvingas arbeta inom jordbruket eller gruvdriften gjorde extraktiva lagar och regler där den politiska makten koncentrerades till en liten elit mer lönsamma. Av än större betydelse var att i dessa tätbefolkade områden fanns det ofta ett existerande system för att administrera skatter och den stora befolkningen gjorde det lönsamt för européerna att ta kontroll över de existerande skatte- och beskattningssyste-

men och att fortsätta ta ut höga skatter eller till och med öka dessa (Wiegersma [1988, s 69] rörande den franska politiken i Vietnam eller Marshall [1998, s 492–497] rörande den brittiska politiken i Indien).

2. *Huruvida européerna kunde bosätta sig eller ej*: Det var mer sannolikt att européerna skulle utveckla lagar och regler för privat äganderätt när de bosatte sig i stort antal, av det naturliga skälet att de då själva påverkades av dessa. När ett stort antal européer bosatte sig, krävde de lägre samhällsskikten samma eller bättre rättigheter och skydd än i hemlandet. Detta gjorde det troligare att faktisk äganderätt för ett brett tvärsnitt av samhället skulle utvecklas. Den europeiska bosättningen påverkades i sin tur såväl direkt som indirekt av befolkningstätheten. Befolkningstätheten har en direkt effekt på bosättningar, eftersom européerna enkelt kunde etablera sig i stort antal i glesbefolkade områden. Den indirekta effekten å andra sidan berodde på förekomsten av sjukdomar. I många av de tätbefolkade områdena fanns sjukdomar – främst malaria och gula febern – som européerna var känsliga för.

De historiska uppgifterna överensstämmer därför med vår uppfattning att den europeiska kolonialismen skapade en diametral förändring av lagar och regler genom att man införde eller upprätthöll extraktiva lagar och regler i tidigare tätbefolkade och framstående områden och utvecklade lagar för privat äganderätt i tidigare fattiga områden.

4. Ekonometriska bevis för en diametral förändring av lagar och regler²

Sambandet mellan urbaniseringen eller befolkningstätheten på 1500-talet och senare lagar och regler mäts genom fyra olika mått för lagar och regler. De två första måtten härrör sig till nuvarande lagar och regler: skydd mot risken för expropriering

mellan 1985 och 1995 from Political Risk Services, som uppskattar hur säkra äganderätter är, och begränsningar i den verkställande makten 1990 från Gurr's Polity III dataset (se Gurr [1997]), som kan anses vara en proxyvariabel för den politiska maktkoncentrationen till de styrande grupperna. Våra resultat uppvisar ett negativt samband mellan våra mått på välstånd på 1500-talet och nuvarande lagar och regler.

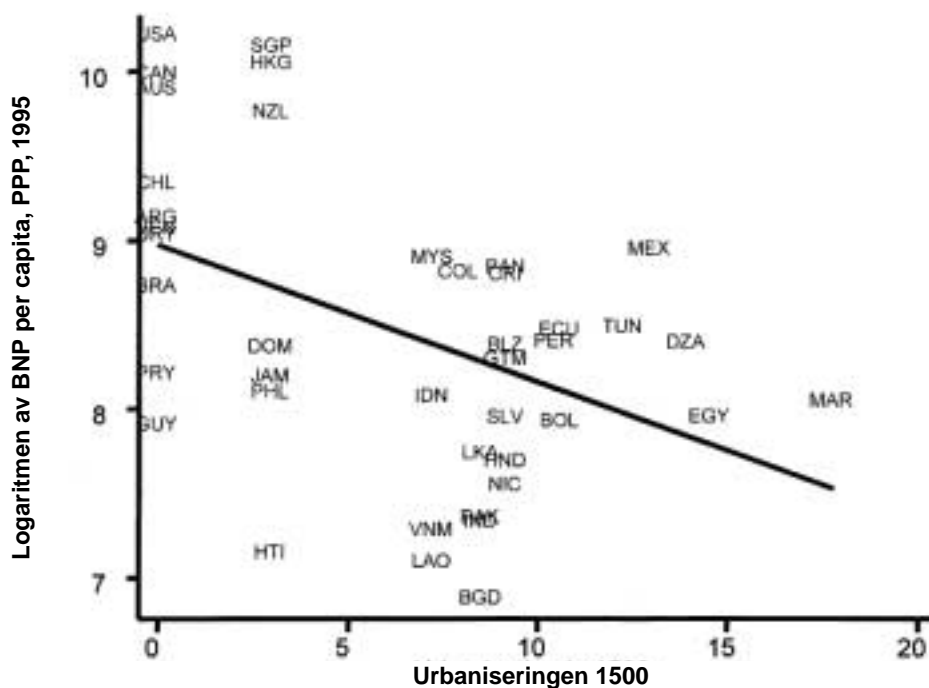
Det är också viktigt att fastställa om det föreligger en diametral förändring av lagar och regler under kolonialtiden eller kort efter självständigheten. Eftersom Gurr's dataset inte innehåller information om länder som inte är självständiga kan vi endast studera detta fenomen efter självständigheten. Vi använder olika mått för att visa sambandet mellan välstånd på 1500-talet och mått för tidiga lagar och regler. Det första mått som används är begränsningar i den verkställande makten år 1900. Då kolonialstyret typiskt koncentrerade den politiska makten till en liten elit, ger vi länder med kolonialstyret år 1900 det lägsta poängtalet.

Överlag verkar de historiska och ekonometriska uppgifterna stödja antagandet att den europeiska kolonialismen skapade en diametral förändring av lagar och regler.³ Hypotesen om lagar och regler tyder därför på möjligheten till en diametral förändring av det relativa välståndet i de europeiska kolonierna under perioden mellan 1500-talet och idag, medan den geografiska hypotesen förutspår en hög grad av beständighet under samma period.

² För en detaljerad beskrivning av den exakta definitionen av de variabler som används i analysen, se bilagan till Acemoglu, Johnson & Robinson [2001b].

³ De ekonometriska resultaten presenteras utförligt i Acemoglu, Johnson & Robinson [2001b].

Figur 1



5. Den diametrala förändringen av levnadsvillkoren⁴

5.1 Resultat med urbanisering

Resultaten från våra regressioner visas i *Figur 1* och skildrar förhållandet mellan urbaniseringen på 1500-talet och per capita-inkomsten idag. Denna analys tyder på att en 10 procent lägre urbanisering på 1500-talet är förknippad med en ca dubbelt så hög BNP per capita idag. Detta resultat visar inte enbart på en diametral förändring av medelvärdet, dvs att länder som är rikare än genomsnittet återgår till medelvärdet. Detta är en *diametral förändring* och kan illustreras genom att man jämför Uruguay och Guatemala; Uruguays infödda befolkning hade i stort sätt ingen urbanisering, medan Guatemala, enligt referensestimaten, hade en urbaniseringstakt på 9,2 procent. Vi kan använda dessa siffror för att beräkna historiska inkomstskillnader. För att åstadkomma detta estimerar vi BNP per capita 1995 med ur-

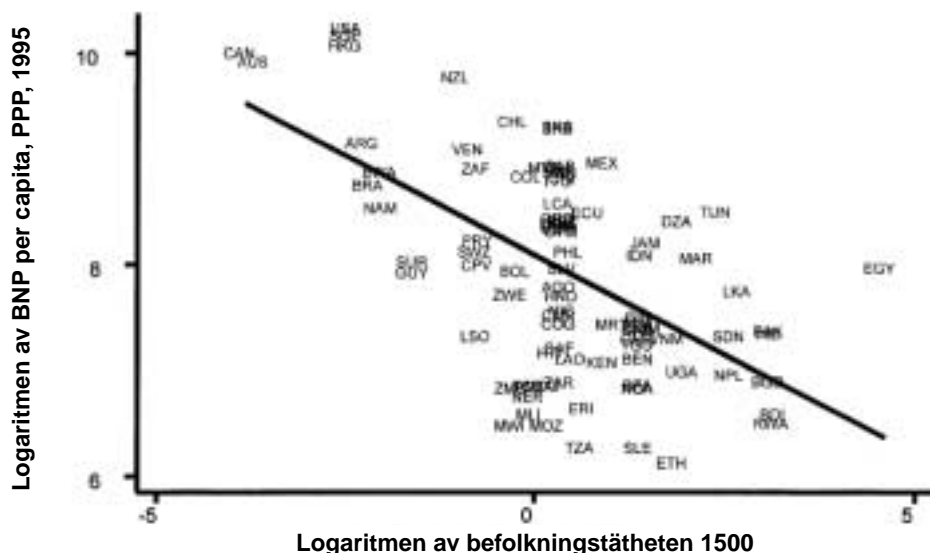
baniseringen 1995 och använder den estimerade urbaniseringskoefficienten för 1500-talet för att beräkna inkomsten på 1500-talet. Genom att använda denna teknik estimerar vi att sambandet mellan inkomst och urbanisering 1995 tyder på att Guatemala var ca 40 procent rikare än Uruguay på 1500-talet. Enligt våra beräkningar förväntas Uruguay vara ca 110 procent rikare än Guatemala idag, vilket ungefär motsvarar den nuvarande skillnaden i inkomst per capita mellan de två länderna.

5.2 Resultat med befolkningstäthet

Vi estimerar inkomsten per capita idag med logaritmen av befolkningstätheten på 1500-talet och inkluderar data för Afrika söder om Sahara, så som visas i *Figur 2*. I

⁴ Tabeller med de exakta skattningsresultaten återfinns i Acemoglu, Johnson & Robinson [2001b].

Figur 2



samtliga specifikationer befanns länder med en hög befolkningstäthet på 1500-talet vara avsevärt fattigare idag. Våra resultat visar att en 10 procent högre befolkningstäthet på 1500-talet är förknippad med en 4 procent lägre per capita-inkomst idag. Exempelvis var det område som nu motsvarar Bolivia sju gånger mer tätbefolkat än det område som motsvarar Argentina; på grundval av denna regression förväntar vi oss sålunda att Argentina skall vara tre gånger rikare än Bolivia, vilket i stort överensstämmer med den nuvarande klyftan mellan dessa länder.

Vi utför sedan känslighetskontroller och visar att huruvida man inkluderar geografiskt relaterade variabler, dvs kolonialmaktens identitet, religionsvariabler eller utesluter de Amerikanska världsdelen, Neo-Europa (USA, Kanada, Australien och Nya Zeeland) eller Nordafrika har mycket liten betydelse för resultaten.

5.3 Slutsatser av den empiriska analysen

Överlag kan vi dra slutsatsen att uppgifterna pekar på en diametral förändring av relativinkomsten bland de kolonier. Den-

na diametrala förändring överensstämmer inte med att de geografiska faktorerna skulle vara den främsta orsaken till inkomstskillnaderna mellan länderna. Å andra sidan, så som hävdades i föregående avsnitt, tyder historiska och ekonometrisk uppgifter på att den europeiska kolonialismen innebar en diametral förändring av lagar och regler, och skapade relativt bättre lagar och regler i tidigare fattiga områden. Sålunda, om lagar och regler är en avgörande faktor för ekonomiernas prestationer, bör vi förvänta oss en diametral förändring av det relativa ekonomiska välbefindandet. I skenet av detta tolkas uppgifterna i detta avsnitt så att de stöder hypotesen om lagar och regler och inte den enkla geografiska hypotesen.

6. Förskjutningen mot de tempererade områdena, tidpunkten för den diametrala förändringen och industrialiseringen

Medan de uppgifter som presenterats så här långt väger emot uppfattningen att de geografiska förhållandena skulle vara en

viktig faktor för ekonomiska resultat, tillbakavisar den diametrala förändringen inte nödvändigtvis en mer sofistikerad hypotes som betonar förändringen i den ekonomiska tyngdpunkten över tiden, bort från tropikerna och mot de tempererade områdena. Enligt detta synsätt, som vi kallar hypotesen om ”förskjutningen mot de tempererade områdena” får de geografiska förhållandena större betydelse när de samverkar med förekomsten av vissa teknologier. Man kan exempelvis hävda att de tropiska områdena utgjorde den bästa omgivningen för tidiga civilisationer – människan utvecklades trots allt i tropikerna och det krävs ett lägre kaloriintag i varmare områden. Men när ”lämpliga” teknologier på något sätt dök upp på andra håll blev de tempererade områdena mer produktiva (White [1962]; Bloch [1966]; Mokyr [1990, kapitel 3]).

Många av de kolonier som senare blev rika, så som Nordamerika eller Australien, har tempererade klimat. Befolkningen i dessa områden hade inte tillgång till den jordbruksteknologi som användes i Europa vid denna tidpunkt och spridningen av denna, vilket var en följd av den europeiska kolonialismen, kan ha berikat dessa områden och skapat denna diametrala förändring. Den diametrala förändringen i relativinkomsten utesluter sålunda inte en förklaring som baseras på hypotesen om förskjutningen mot de tempererade områdena.

Å andra sidan stödjer inte tidpunkten för den diametrala förändringen i relativinkomsten hypotesen om förskjutningen mot de tempererade områdena. För det första visar våra regressionsresultat inte på något sätt på att den diametrala förändringen skulle vara förknippad med några geografiska särdrag. Av större betydelse är kanske att den tempererade direkthypotesen mest sannolikt kan tillämpas på jordbruksteknologi. Medan den europeiska jordbruksteknologin spreds till kolonierna mellan 1500- och 1700-talet (t ex McCusker & Menard [1985,

kapitel 3] för Nordamerika) tyder uppgifterna på att den diametrala inkomstförändringen i stort sett är ett 1800-tals- och industribaserat fenomen. Denna tolkning överensstämmer med andra fragmentariska bevis för olika mått på inkomst per capita och industrialiseringen. Coatsworth [1993], Eltis [1995] och Engerman & Sokloff [1997] uppger att stora delar av spanska Amerika och Västindien var mer framgångsrika (hade högre per capita-inkomst) än brittiska Nordamerika fram till 1700-talet. Per capita-inkomsten i det framtida USA ökade i förhållande till Västindien och Sydamerika på 1700-talet, men drog egentligen inte ifrån förrän under 1800-talet (Coatsworth [1993]).

Dessa uppgifter tyder på att tidigare fattiga kolonier blev relativt rika på 1800-talet och att detta berodde på den snabba industrialiseringen inom dessa områden. Detta utvecklingsmönster kan sedan tolkas som bevis mot hypotesen om förskjutningen mot de tempererade områdena.

Varför skedde denna diametrala förändring på 1800-talet? I samhällen som de västindiska kolonierna kontrollerade en liten elit all den politiska makten på 1600- och 1700-talen. Denna elits äganderätter var relativt väl skyddade, medan resten av befolkningen i praktiken inte hade någon äganderätt. Enligt vår definition är detta inte ett samhälle med lagar och regler för privat äganderätt, eftersom ett brett tvärsnitt av samhället inte har faktiska äganderätter. Om en ny teknologi skulle dyka upp, så som industriella möjligheter, kan den styrande eliten förväntas dra fördel av dessa investeringsmöjligheter. I praktiken kommer det emellertid att finnas åtminstone två stora problem. För det första tillhör kanske inte de personer som har de färdigheter och idéer som krävs för företagande eliten. Dessa potentiella företagare kommer inte att göra de nödvändiga investeringarna eftersom de inte har säkra äganderätter. De förutsätter med all riktighet att de kommer att hållas

tillbaka om de gör dessa investeringar eftersom den politiska makten fortfarande ligger hos eliten. För det andra kan eliten vilja *blockera* investeringar i de nya industriella verksamheterna eftersom de är rädda för den politiska turbulens och det hot mot deras politiska makt som dessa nya teknologier kommer att medföra (Acemoglu & Robinson [2000, 2001]).

Denna tankegång tyder på att huruvida ett samhälle har lagar och regler för privat ägande eller extraktiva lagar och regler kan vara av större betydelse när nya teknologier kräver en ekonomisk medverkan på bred bas. En tidig industrialisering kan utgöra en sådan process eftersom den kräver såväl investeringar från ett stort antal människor som inte tidigare varit del av den styrande eliten och uppkomsten av nya företagare. Det finns därför skäl att förvänta sig att skillnaderna i lagar och regler skall ha större betydelse under industriåldern, vilket överensstämmer med de uppgifter som presenterades i föregående avsnitt.

7. Slutsatser

Bland de områden som kolonialiserats av europeiska makter under de senaste 500 åren är de som var relativt rika på 1500-talet nu relativt fattiga. Vi dokumenterar att det idag och i det förflutna finns ett nära samband mellan urbanisering och befolkningstäthet och ekonomisk framgång och, genom att använda dessa variabler som proxyvariabler för historiska inkomstnivåer, finner vi en robust diametral förändring av relativinkomsten i de tidigare kolonierna mellan 1500-talet och idag.

Vi finner att denna diametral förändring inte överensstämmer med den enkla geografiska hypotesen som förklarar största delen av de inkomstskillnader som observerats mellan länderna genom den direkta effekten av geografiska skillnader och därför förutspår en hög grad av varaktighet i de ekonomiska resultaten. Tid-

punkten för den diametrala förändringen och dess natur överensstämmer inte med ett mer sofistikerat geografiskt synsätt, hypotesen om förskjutningen mot de tempererade områdena, som hävdar att tyngdpunkten för ekonomisk verksamhet förskjutits från ekvatorn och att kontakterna med européerna ledde till en sådan process för kolonierna.

Fakta pekar istället mot betydelsen av lagar och regler. Den diametrala förändringen i relativinkomsten under de senaste 500 åren speglar effekten av skillnaderna i lagar och regler (och den diametrala förändring av lagar och regler som skapats genom europeisk kolonialism) på dagen inkomster.

Vi hävdar att den diametrala förändringen i lagar och regler var en följd av skillnaderna mellan kolonialiseringsstrategierna i olika omgivningar. I framstående och tätbefolkade områden införde eller bibehöll européerna redan existerande extraktiva lagar och regler för att tvinga den stora befolkningen att arbeta i gruvor och på plantager, samt i beskattningssyfte. I glesbefolkade områden bosatte sig européerna däremot i stort antal och skapade lagar och regler för privat äganderätt som var gynnsamma för investeringar. Denna diametrala förändring av lagar och regler lade grogrunden till den diametrala förändringen i relativinkomsten. Med största sannolikhet beror den diametrala förändringens omfattning och den påföljande inkomstdivergensen på uppkomsten av industrialiseringsmöjligheter på 1800-talet. Medan samhällen med extraktiva lagar och regler kunde utnyttja jordbruksteknologin relativt effektivt, krävde spridningen av den industriella teknologin ett deltagande från ett brett tvärsnitt av samhället. Industriåldern skapade därmed avsevärda fördelar för samhällen med lagar och regler för privat äganderätt.

Det är viktigt att betona att dessa resultat inte tyder på att geografin inte skulle ha haft någon betydelse för att skapa skillnader i de ekonomiska resultaten län-

derna emellan. Geografiska skillnader mellan kolonierna var antagligen av betydelse under en viss period till följd av deras *inflytande på lagar och regler*. Geografiska faktorer kan också ha haft betydelse för att bestämma befolkningsfördelningen i kolonierna på 1500-talet.

En annan uppfattning slutligen, som vi inte utvecklar i denna artikel, är att den relativa ekonomiska framgången och expansionen i ett antal europeiska länder sedan 1500-talet kan ha berott på Europas geografi. Dagens inkomstskillnader mellan exempelvis Syd- och Nordamerika speglar sålunda kanske inte enbart några nuvarande geografiska skillnader men indirekt den geografiska fördel som Europa åtnjöt i förhållande till resten av världen. Denna uppfattning, som ligger nära den som uttryckts av Diamond [1997], är problematisk. Exempelvis utvecklades Kina lika snabbt som Europa fram till 1700-talet och delade alla de geografiska fördelar Europa antas ha. Ändå är Kina idag fattigare än många länder i Sydamerika.

Referenser

- Acemoglu, D, Johnson, S & Robinson, J A, [2001a], "The Colonial Origins of Comparative Development", accepterad för publicering i *American Economic Review*.
- Acemoglu, D, Johnson, S & Robinson, J A, [2001b], "Reversal of Fortune: Geography and Institutions in the Making of the Modern World Income Distribution", uppsats presenterad vid CEPR/SNS Public Policy Symposium, 7–8 september, Stockholm.
- Acemoglu, D & Robinson, J A, [2000], "Political Losers as a Barrier to Economic Development", *American Economic Review*, vol 90, s 126–130.
- Acemoglu, D & Robinson, J A, [2001], "Economic Backwardness in Political Perspective", mimeo.
- Bloch, M, [1966], *Land and Work in Medieval Europe*, Harper & Row, New York
- Brenner, R, [1976], "Agrarian Class Structure and Economic Development in Preindustrial Europe", *Past and Present*, nr 70.
- Coatsworth J H, [1993], "Notes on the Comparative Economic History of Latin America and the United States", i Bernecker, W L & Tobler, H W (red), *Development and Underdevelopment in America: Contrast in Economic Growth in North and Latin America in Historical Perspective*, Walter de Gruyter, New York.
- Diamond, J M, [1997], *Guns, Germs and Steel: The Fate of Human Societies*, W W Norton & Co, New York.
- Eltis, D, [1995], "The Total Product of Barbados, 1664–1701", *Journal of Economic History*, vol 55, s 321–336.
- Engerman, S L & Sokloff, K L, [1997], "Factor Endowments, Institutions, and Differential Paths of Growth among New World Economies" i Haber, S H (red), *How Latin America Fell Behind*, Stanford University Press, Stanford CA.
- Gurr, T R, [1997], "Polity II: Political Structures and Regime Change, 1800–1986", mimeo, University of Colorado, Boulder.
- Huntington, E, [1915], *Civilization and Climate*, Yale University Press, New Haven.
- Huntington, E, [1945], *Mainsprings of Civilization*, J Wiley and Sons, New York.
- Locke, J, [1690/1980], *Two Treatises of Government*, Hackett, Indianapolis.
- Machiavelli, N, [1519/1987], *Discourses on Livy*, Oxford University Press, New York.
- Marshall, A, [1890/1949], *Principles of Economics*, Macmillan, London.
- Marshall, P J, [1998], "The British in Asia: Trade to Dominion, 1700–1765", i P J Marshall (red), *The Oxford History of the British Empire*, Vol II: The 18th Century, Oxford University Press, New York.
- McCusker, J J & Menard, R R, [1985], *The Economy of British America, 1607–1785*, University of North Carolina Press, Chapel Hill.
- Mokyr, J, [1990], *The Lever of Riches: Technological Creativity and Economic Progress*, Oxford University Press, New York och Oxford.
- Montesquieu, C d S, [1748/1989], *The Spirit of the Laws*, Cambridge University Press, New York.
- Myrdal, G, [1968], *Asian Drama: An Inquiry into the Poverty of Nations*, Twentieth Century Fund, New York.
- North, D C, [1990], *Institutions, Institutional Change, and Economic Performance*, Cambridge University Press, New York.

- Sachs, J, [2000], "Notes on a New Sociology of Economic Development", i Harrison, L E & Huntington, S P (red), *Culture Matters: How Values Shape Human Progress*, Basic Books, New York.
- Sachs, J, [2001], "Tropical Underdevelopment", NBER Working Paper No 8119.
- Toynbee, A J [1934–1961], *A Study of History*, Oxford University Press, Oxford.
- Wiegiersma, N, [1988], *Vietnam: Peasant Land. Peasant Revolution*, St Martin's Press, London.
- White, L Jr, [1962], *Medieval Technology and Social Change*, Oxford University Press, London.